

Animal welfare, etológia és tartástechnológia

Animal welfare, ethology and housing systems

Volume 4

Issue 2

Különszám

Gödöllő
2008

MIKOTOXINOK AZ ÉLELMISZERLÁNCBAN: MEGJELENÉSÜK A JUHTEJBE ÉS A JUHKEFIRBEN

Jolánkai Rita¹, B. Tóth Szabolcs², Wágner László¹, Husvéth Ferenc¹

¹Pannon Egyetem, Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, Állattudományi és Állattenyésztési Tanszék,
8360 Keszthely, Deák Ferenc u. 16.

²Egerfood RET., 3300 Eger Leányka út 6.

rita.jolankai@gmx.at

Összefoglalás

Magyarország egyik tejelő juhászatában, a bakonszegi Awassi Rt-ben végzett felmérésünk során a tejelő juhok takarmányainak mikotoxin-szennyezettségét (DON, Ochratoxin, F-2, T-2) vizsgáltuk, valamint e takarmányok etetésével egy időben nyomon követtük a toxinok (DON és F-2) megjelenését az anyajuhok vérében, tejében és az abból készített juhkefirben. A vizsgált 28 takarmányminta leg többjéből mutattunk ki toxint, legnagyobb koncentrációban a DON-t, mely legmagasabb mennyiségben főként a téli tejelő abrakokban (1,53-1,6 mg/kg) és a kukorica szilázs mintákban (1,119-1,045 mg/kg) fordult elő. Nagyobb F-2 toxin koncentrációt kukorica szilázsból (0,187-0,216 mg/kg) és lucerna szenázsból (0,181 mg/kg) tudtunk kimutatni. T-2 toxint szinte minden mintában találtunk, de viszonylag kis koncentrációban (0-0,0035 mg/kg). Ochratoxin szennyezettséget csak esetenként detektáltunk (0-0,009 mg/kg). A plazma mintákból F-2 toxint (0,1-9,6 µg/l) és DON-t (0,9-12,4 µg/l) sikerült analizálnunk. Valamennyi tejmintában is megjelentek e toxinok (F-2: 0,2-2,5 µg/l; DON: 0,4-7,2 µg/l). A kefir mintákból egyetlen toxint sem tudtunk kimutatni.

Kulcsszavak: mikotoxin, juhtej, juhkefir, élelmiszerlánc

Mycotoxins in the food chain: appearance in sheep milk and milk product

Abstract

Mycotoxin levels of milk are one of the most important indicators regarding food safety. Mycotoxin contamination of sheep feed, blood, milk and milk product was studied in a conventional dairy sheep herd in East Hungary. Content of DON, Ochratoxin, F-2 and T-2 of 28 sheep feed and at the same time DON and F-2 content of blood, milk and milk product (kefir) was analysed. Mycotoxin was found in almost all feed samples tested. Highest DON content was shown in winter concentrates (1.53-1.16 mg/kg) and corn silage (1.119-1.045 mg/kg). Higher F-2 was found in corn silage (0.187-0.216 mg/kg) and alfalfa haylage (0.181 mg/kg). T-2 was detected at lower content (0-0.0035 mg/kg) in nearly all samples. Ochratoxin contamination was shown only in few samples at law levels. F-2 (0.1-9.6 µg/l) and DON (0.9-12.4 µg/l) was also found in plasma samples, these later two toxins were also detected in milk (F-2: 0.2-2.5 µg/l; DON: 0.4-7.2 µg/l). No mycotoxin was detected in kefir.

Keywords: mycotoxin, sheep milk, sheep kefir, food chain

Bevezetés

Mikotoxinoknak nevezzük a mikroszkópikus gombák, többnyire penészgombák másodlagos anyagszeretermékeit (Bata, 1990). E toxinokat termelő gombákkal az állati takarmányok a szántóföldön vagy a raktározás során szennyeződhetnek (Charmley, 1993; Mesterházy, 1972). A szennyezett takarmányt fogyasztó állatok megbetegedését, takarmányfelvételének és az állati testtömegének csökkenését, súlyos esetben az állat elhullását is okozhatják (Hussein, 2001).

Élelmiszertermelő állataink a mikotoxinokat részben változatlan formában, részben metabolitjaik formájában ürítik. Az állati eredetű élelmiszerek fogyasztásával felmerül annak a veszélye is, hogy az emberi szervezetbe is bekerülnek (Kovács és Kovács, 2002; Jolánkai, 2007).

Vizsgálataink során arra voltunk kíváncsiak, hogy a tejelő juhok takarmányában megjelenő mikotoxinok kimutathatóak-e az állatok különböző eredetű biológiai folyadékaiból és megjelennek-e a juhtejben és az abból készült juhkefirben. A bakonszegi Awassi Rt.-nél gyűjtöttünk takarmány-, tej-, vér-, és kefir-mintákat, melyek mikotoxin szennyezettségét laboratóriumban vizsgáltuk.

Anyag és módszer

Takarmányvizsgálataink során a tejelő juhok takarmányozására felhasznált 28 takarmánykomponens mikotoxin (ochratoxin, T-2, F-2 és DON) szennyezettségét vizsgáltuk. A mintavételek a tejtermelési időszakban öt alkalommal, havonta történtek (2007. 01. 19 - 05. 09.). A mikotoxinok (F-2 és DON) megjelenését awassi fajtájú tejelő anyajuhok (40 állat) biológiai folyadékaiban (vér és tej), valamint a tejből készített kefirből két alkalommal (2007. 03. 07. és 05. 09.) végeztük. Mindkét alkalommal a reggeli fejés időszakában kézi fejéssel vettünk tejmintát, a *v. jugulariból* vérmintát (Baumgartner, 2002). A kefir-mintákat a már csomagolt, eladásra szánt, kész termékekből gyűjtöttük.

A takarmány minták, vérminták, tejminták és kefir minták gyors, tájékoztató mikotoxinméréséhez ELISA-módszert használtunk, az Euro-Diagnostica Deoxynivalenol (DON), EIA, Ochratoxin A EIA, T-2 Toxin EIA, Zearalenone EIA kettőit alkalmaztuk és a mennyiségi meghatározást Safax 303 Reader készülékkel végeztük. E mellett a pontosabb meghatározás érdekében nagy nyomású folyadékkromatográffal (HPLC) is elvégeztük az analíziseket. A mérést megelőzte egy immunaffinitás oszlopokon (VICAM-DON test HPLC, Ochratest, Zearalatest) történő tisztítás, majd koncentráció. A HPLC kromatográfiás rendszerben fordított fázisú oszlopokat használtunk és UV-VIS fluoreszcenciás detektorokat alkalmaztunk.

Eredmények és következtetések

A takarmányvizsgálatok folyamán nagyobb F-2 toxin koncentrációt kukorica szilázsából (0,187-0,216mg/kg) és lucerna szenázsából (0,181mg/kg) tudtunk kimutatni. T-2 toxint szinte minden mintában, de viszonylag kis koncentrációban találtunk (0-0,0035 mg/kg). Ochratoxin szennyezettséget csak esetenként detektáltunk (0-0,009 mg/kg). Legmagasabb DON-koncentrációkat a téli tejelő abrak granulált és dercés mintáiból (1,53-1,6 mg/kg) valamint a kukorica szilázs mintákból (1,119-1,045mg/kg) mértük.

A plazma-mintákból F-2 toxint (0,1-9,6 µg/l) és DON-t (0,9-12,4 µg/l) sikerült kimutatni. A tejmintákból ugyancsak ezt a két toxint mutattuk ki (F-2: 0,2-2,5 µg/l; DON: 0,4-7,2 µg/l). Toxinokat ugyanakkor egyetlen kefir mintából sem tudtunk detektálni.

Vizsgálati eredményeink arra engednek következtetni, hogy a tejelő juhok takarmányaiban gyakorlati körülmények között számottevő mikotoxin-szennyezettségre lehet számítani, ezen takarmányok elfogyasztását követően a mikotoxinok megjelennek a juhok vérében és tejében, ezzel esély van arra, hogy bekerüljenek az élelmiszerekbe. A juh-kefir fogyasztásakor azonban ennek kicsi az esélye.

Irodalomjegyzék

- Bata Á., Draskovics I., Etter L., Koudela Sz., Novák E., Sándor K., Szigeti G., Téren J., Ványi A. (1990): Mikotoxinok, toxinogén gombák, mikotokikózisok. Magyar Élelmezéstudományi Egyesület. 2-3.
- Baumgartner, W. (1992): Klinische Propädeutik der inneren Krankheiten und Hautkrankheiten der Haus- und Heimtiere. Parey Buchverlag, Berlin. 270-271.
- Charmley, E., Trenholm, H.L., Thompson, B.K., Vudathala, D., Nicholson, J.W.G., Prelusky, D.B., Charmley, L.L. (1993): Influence of Level of Deoxynivalenol in the Diet of Dairy Cows on Feed Intake, Milk Production, and its Composition. J. Dairy Sci., 76. 3580-3587.
- Hussein, H.S., Brasel, J.M. (2001): Toxicity, metabolism, and impact of mycotoxins on humans and animals. Toxicology 167 (2), 101-34.
- Jolánkai R., Márton A., Wágner L., Husvéth F. (2007): Appearance of feed mycotoxin in sheep milk. Cereal Res. Comm., 35. 545-548.
- Kovács F, Kovács M. (2002): Poisonous effects of mycotoxins on farm animals and humans. Pollution Processes in Agro-environment. Akaprint Publishers. 197-218.

Mesterházy Á., Palyusik M., Vitainé Rotkó C. (1972): A takarmányok gombás fertőzöttségének és a fertőzött takarmányok etetésének következményei. A gazdasági károk megelőzésének és csökkentésének lehetőségei. Témadokumentáció. AGROINFORM, Budapest. 1-194.